

וכדאמרי אינשי: קרתויי — פסילי.

רבי יוחנן וסביא, דאמרי תרוייהו: אין מקבלים גרים מן התרמודים.

ופרכינן: ומי אמר רבי יוחנן הכי?

והתנן: מן התורה אשה הרואה דם נדות, אין הוא דם טמא ואין הוא מטמא אותה בטומאת נדה, אלא אם כן הרגישה ביציאת הדם.

אבל גזרו חכמים על כל הכתמים של דם שנמצאו על הבגדים שיהיו בחזקת טמאים. וגזרו זאת רק על כתמי דם של ישראליות ולא על של נכריות, לפי שאין דם הנדות של נכריות טמא, אלא רק של ישראליות.

ולכן, כל הכתמים של דם הנמצאים על בגדים הבאים מן העיר רקם — טהורים הם, לפי שודאי לנו שהם כתמי דם של עובדי כוכבים, ולא גזרו חכמים על כתמי הדם של נשים נכריות, שיטמאו.

ורבי יהודה מטמא את כתמי הדם, מפני שתושבי רקם הם גרים, ודם הנדות שלהן מטמא, וטועים הם, שהמירו דתם, ואינם מצניעים את כתמיהן כדי שלא יטמאו.

אבל הכתמים מבין מקומות של העובדי כוכבים, שאין ישראלים גרים שם — טהורים!

והוינן בה:

ב-טו קפסיק, אמר התנא בלשון מוחלטת, שאינה ניתנת לחלוקה, ותני התנא במשנה: כתמים הבאים מבין העובדי כוכבים טהורים!

ומשמע מלשון זה שאפילו הכתמים הבאים מן תרמוד טהורים, שהרי לא הוציא מקום זה מן הכלל!

ואמר על כך רבי יוחנן:

זאת אומרת: מקבלין גרים מתרמוד, ולא חוששים שימא יש בהם יהודים והם ממזרים! כי אם היה חשש שהם יהודים ממזרים היה לחוש גם לכתמיהן.

ולעיל אמרנו בשם רבי יוחנן שאין מקבלים גרים מן התרמודים?!

וכי תימא לתרץ, שרבי יוחנן אכן "זאת אומרת" אמר, שכך אמנם משתמע מהמשנה. אבל, והוא עצמו — לא סבירא ליה לדין המשנה, אלא יש לחוש שהם יהודים.

אי אפשר לתרץ כך. כי:

והא אמר רבי יוחנן: הלכה כסתם משנה!⁽¹⁾

ומשנינן: מחלוקת אמוראי נינהו, אם יש לחוש ליהודים בתרמוד, ונחלקו בכך אליבא דרבי יוחנן, מה היתה דעתו.

ועתה מבארת הגמרא: מתרמוד — מאי טעמא לא מקבלים גרים?

פליגי בה רבי יוחנן וסביא.

חד אמר: משום עבדי שלמה, וכמבואר להלן.

וחד אמר: משום בנות ירושלים, שבאו הגויים בשעת החורבן ולקחו להם נשים מבנות ירושלים, כמו שיתבאר להלן.

1. והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה. ואף על גב שנחלקו רבי מאיר ורבנן במשנה זו לגבי

ובהכרח ששר העולם אמרו, כי מאן אמריה?
מי הוא זה שאמרו, אם לא שר העולם?

אילימא קודשא בריך הוא אמרו — מי
איכא זקנה קמיה?!

ואלא שמא תאמר דוד אמריה — מי קשיש
דוד כולי האי, והרי הוא נפטר בגיל שבעים
בלבד?

אלא שמע מינה: שר העולם אמרו.

ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי
יונתן: מאי דכתיב [איכה א]: "ידו פרש צר
על כל מחמדיה".

זה עמון ומואב.

בשעה שנכנסו עובדי כוכבים להיכל, הכל
נפנו על כסף וזהב, והם נפנו על ספר תורה.

אמרו עמון ומואב: ספר זה, שכתוב בו
[דברים כג] "לא יבא עמוני ומואבי בקהל
ה' — ישרף באש!"

[איכה א] "צוה ה' ליעקב סביביו צריו" —

אמר רב: כגון בני הומניא, נכרים המצירים
לבני "פום נהרא", ישראלים עניים.

אמר רב יהודה אמר רב אסי: עובד כוכבים
שקידש בזמן הזה — הושיין לקדושין, שמא
מעשרת השבטים הוא.

ופרכינן: והא כל דפריש מרובא פריש! ורוב
העולם אינו מעשרת השבטים!

והוינן בה: בשלמא למאן דאמר משום עבדי
שלמה הנכרים, שנשאו בנות ישראל
[שהסכימו להנשא להם מחמת עושרם של
עבדי שלמה], ונטמעו שם בקרב הגויים, ויש
לחשוש לממזרותם, שפיר יש לחשוש, משום
שקסבר: עובד כוכבים ועבד הבא על בת
ישראל — הולד ממזר.

אלא למאן דאמר משום "בנות ירושלים"
— מאי היא, מה הוא החשש הזה?

פליגי בה רב יוסף ורבנן.

ותרוייהו, שניהם נחלקו בדבר, משמיה
דרבה בר בר חנה.

חד אמר: היו שם תריסר אלפי גברי, ושיתא
אלפי קשתויי, מושכי קשת.

וחד אמר: תריסר אלפי גברי, ומנייהו,
מתוכם היו — שיתא אלפי קשתויי, ששת
אלפים מושכי קשת.

בשעה שנכנסו עובדי כוכבים להיכל, הכל
נפנו על כסף וזהב, והם נפנו על בנות
ירושלים.

שנאמר [איכה ה]: "נשים בציון ענו,
בתולות בערי יהודה".

ועתה מביאה הגמרא דרש נוסף על הפסוק
"נער הייתי גם זקנתי", שהזכיר לעיל רבי
דוסא בן הרכינס.

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן,
פסוק זה, המלאך שהוא "שר העולם" אמרו:
[תהלים לז] "נער הייתי גם זקנתי" —

בכל זאת, כיון שבסתמא בין הגויים אין שום
מחלוקת, הרי זה נחשב כסתם משנה.

כותים, וגם בענין רקם נחלקו חכמים ורבי
יהודה.

כי היות ולא נהגו בניהן כישראלים, היו נושאים את קרובותיהם האסורות עליהם בכרת, ומולידים מהן ממזרים.

והוסיף רב יהודה: **כי אמריתה קמיה דשמואל**, כשאמרתי לפני שמואל את דברי רב אסי, שעובד כוכבים שקידש בזמן הזה בת ישראל חוששים לקידושיו, כי שמא מעשרת השבטים הוא — הניח שמואל שהחשש הוא לממזרות, היות שבני עשרת השבטים הולידו בנים מגויות, ומחמת זה הם ממזרים.

ולכן **אמר לי**: אין הם ממזרים! היות ואין הבנים הללו ישראלים, אלא גויים, וגויים אינם ממזרים.

כי הכתוב האוסר נישואין עם נכרים, אומר "כי יסיר [הגוי שיקח את בתך] את בנך".

ומכאן אנו למדים, כי רק **בנך הבא מן ישראלית קרוי "בנך"**, ואין **בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך**, אלא **בנה!** (1)

שמא תאמר: **והאיכא בנות**, שנשבו על ידי הגויים, והבנים שלהן הם ישראלים ממזרים, כי:

ואמר **רבינא**, שמע מינה מהכתוב: **בן בתך הבא מן העובד כוכבים קרוי "בנך"**! [עיין לקמן כג א ביאורו]

תשובתך: **גמירי**, יודעים אנו במסורת

ומשנינן: **בדוכתא דקביעי!** במקום קביעותם של בני עשרת השבטים יש לחשוש אפילו שהם המיעוט, היות ו"כל קבוע — כמחצה על מחצה דמי".

והיכן הוא מקום קביעותם של עשרת השבטים?

כדאמר רבי אבא בר כהנא: מאי דכתיב [מלכים ב יח] **"וינחם בחלה ובחבור נהר גוזן וערי מדי"**.

חלה — זה חלזון.

א-ז **והבור זו חדייב**.

נהר גוזן — זו גינזק.

וערי מדי — זו חמדן, וחברותיה.

ואמרי לה: זו ניהר, וחברותיה.

"חברותיה" — מאן, מי הן?

אמר שמואל: כרך בשם "מושבי", וכרך בשם "חידקי" וכרך בשם "דומקיא". [ועיין הגירסא בקידושין עב א]

אמר רבי יוחנן: וכולן לפסול. שרוב האנשים במקומות הללו הם ממזרים. לפי שהבנות של עשרת השבטים התערבו בין הגויים, ובניהן ישראלים ממזרים.

אך שמואל סובר שישראל הבא על הגויה ולדה כמותה, והוא גוי. והלכה כשמואל. והוסיף הריטב"א כי לדברי הכל אין לחשוש בארצות הללו שמא הוא מבני עשרת השבטים שבאו על הגויה.

1. גוי שקידש בזמן הזה חוששין לקדושיו שמא מעשרת השבטים הוא, היות וסובר שישראל הבא על הגויה הולד ישראל ממזר וקדושיו קדושין, ושמא אדם זה הוא מבני השבטים, שבאו על הגויה, והרי הוא ישראל ממזר.